

**Panorama van de competenties van de leerkracht
basisonderwijs
Ondersteuning van begeleiding en dialoog over
onderwijskwaliteit**

Voorstel werkwijze

Fase 1: studiedag met alle schoolleiders (*) per scholengroep: introductie

(*) het is wenselijk om de Algemeen Directeurs eveneens uit te nodigen

1. Toelichting van het doel van het draaiboek: een document dat permanent de kwaliteit van het onderwijs kan bewaken.

- ▶ opgebouwd vanuit de basiscompetenties van leerkrachten, zoals ze in de opleiding vooropgesteld worden

1. De leerkracht als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen
2. De leerkracht als opvoeder
3. De leerkracht als onderwijsdeskundige
4. De leerkracht als organisator
5. De leerkracht als drager van vernieuwing en vernieuwer
6. De leerkracht als bijzondere volwassene: partner van de ouders
7. De leerkracht als lid van het schoolteam
8. De leerkracht als partner van externen
9. De leerkracht als lid van een school en een scholengroep
10. De leerkracht als cultuurconsument en –producent

- ▶ inzicht bieden in de toegenomen complexiteit van de onderwijsopdracht
- ▶ systematiek aanbieden bij het inschatten daarvan
- ▶ uitgaande van het principe *'wie beoordeeld / geëvalueerd wordt – wie zichzelf wil beoordelen / evalueren, dient vooraf duidelijk de criteria te kennen, te begrijpen, te aanvaarden'*
- ▶ met bijzondere aandacht voor het streven naar objectiviteit en validiteit van vaststellingen en uitspraken m.b.t. de deskundigheid van leerkrachten
- ▶ de competenties die als criteria gelden, geven eveneens gestalte aan het beroepsprofiel
- ▶ waarin het team in overleg zelf bijzondere accenten kan leggen (m.a.w. het team kan mee bepalen *'hoe hoog de lat mag / kan / zal liggen'*)
- ▶ brengt op geordende wijze alle 'kwaliteiten' van de leerkracht in beeld en heeft derhalve een 'voorbeeld- of streeffunctie'
- ▶ is een hulpmiddel bij het voeren van constructieve dialoog over 'onderwijskwaliteit'

We moeten ervan uitgaan dat men ietwat 'beduusd' kan zijn bij het kennismaken met een document van deze omvang.

Volgende metaforische vergelijking kan evenwel rust en klaarheid brengen:

- Beschouw het document als een 'ontvouden' plan van bijv. een videoapparaat, waarop zowel alle onderdelen als hun functie in beeld worden gebracht.
- Indien al deze onderdelen correct geassembleerd worden, kan het apparaat correct functioneren.
- De kennis van de onderdelen en de werking van de constructie maken zowel 'meer inzicht' als 'herstelling' mogelijk.

2. Toelichting van het opzet van het draaiboek: een document dat voor verschillende doeleinden en door verschillende teamleden kan gebruikt worden.

A. door de schoolleider bij

- ▶ bezinningsdocument en gids voor pedagogische vergaderingen, teneinde de dialoog over onderwijsvernieuwing levendig te houden
- ▶ gids voor het bepalen en bewaken van onderwijskwaliteit
- ▶ observatiemiddel bij klassenbezoeken
- ▶ begeleiding van beginnende leerkrachten
- ▶ ondersteuning bij begeleiding van vastbenoemde leerkrachten
- ▶ hulpmiddel bij evaluatie van vastbenoemde leerkrachten
- ▶ hulpmiddel bij beoordeling van tijdelijke leerkrachten

te hanteren in relatie met de teksten i.v.m. verdieping van de leerplanimplementatie

B. door leerkrachten

- ▶ zelfevaluatie-instrument (kijkwijzer / spiegel) voor individuele leerkrachten
- ▶ reflectie-instrument voor het schoolteam / het pedagogisch college
- ▶ verantwoording bij de keuze van nascholing en het opstellen van het nascholingsplan
- ▶ dagdagelijks / wekelijks / maandelijks bewaken en bijsturen van het eigen pedagogisch-didactisch handelen (invalshoek: permanente zelfevaluatie)

3. Gezamenlijke lectuur en verheldering van de inhoud en de opbouw

Tal van mogelijkheden, in te vullen d.m.v. persoonlijke inschatting:

- ▶ toelichtingen bij het lexicon
- ▶ toelichtingen vanuit het didactisch model van Van Gelder en / of Decorte
- ▶ relatie met onze inspanningen m.b.t. de leerplanimplementatie (cf. inhouden en thema's vorige schooljaren)
- ▶ relatie tot het leerplan / de deelleerplannen
- ▶ relatie tot het CIPO-model en de procedure van een doorlichting
- ▶ relatie tot de kijkwijzer 'zorgverbreding' ...
- ▶ dialoog en vraagstelling in deelgroepen / in plenum over zelf te bepalen items
- ▶ ...

De opgesomde aandachtspunten zijn niet limitatief.

Iedere adviseur / begeleider geeft er zelf inhoud en vulling aan (persoonlijke stijl, accenten, kennis van de noden en de behoeften in de eigen regio,...)

Fase 2: werkgroepssessies bij wijze van oefening met max. 4 à 5 schoolleiders, in één of twee klassen naar keuze op beide onderwijsniveaus (KL en LA)

4. Leren werken met het (zelf)evaluatiemodel: klassenbezoek nà doordachte klassenkeuze / leerkrachtkeuze (voorafgaand overleg met alle betrokkenen a.u.b.)

- Eenieder wordt vooraf geïnformeerd over de bedoeling (zie fase 1)
- Hiervoor nemen we als invalshoek het aspect **differentiatie**.
- Daarvoor wordt gewerkt met de hierna volgende documenten (vereenvoudigde versie van dit document).
- In het 'kadertje' vinden we per item i.v.m. de invalshoek 'differentiatie' de basiscompetenties. Om te kunnen beantwoorden in welke mate de leerkracht deze beheerst, hanteren we de detailvragen van het document.
- De verwijzing naar de hulpmiddelen gidst ons samen door o.a. de documentenanalyse, het voorafgegaane overleg met participanten en externen, de wijze waarop de activiteiten werden voorbereid, ...
- Alle schoolleiders maken notities / de desbetreffende leerkrachten spreken zich eveneens in 'zelfevaluerende zin' uit over 'het eigen optreden'.
- Gezamenlijke constructieve dialoog en waarderende besluiten i.v.m. het gebruik van het document.

Verantwoording van de keuze voor 'differentiatie' als invalshoek

(cf. toestand van het basisonderwijs 1999-2000)

* Resultaten:

- Beginsituatie van de leerlingen: 70% voldoende ingeschat
- Differentiëren in doelen en inhouden: **60% voldoende**
- Evaluatie en rapportering: **50% voldoende**

* Differentiatie en schoolorganisatorische kenmerken:

- Gezamenlijke doelgerichtheid: 69% voldoende
- Intern leiderschap: **64% voldoende**
- Communicatie en overleg: 82% voldoende
- Professionele ontwikkeling: 74% voldoende

Individualisatie en differentiatie wegen zwaar door in de eindadviezen van doorlichtingen. Ruim **60% van de scholen met eindadvies 2** signaleert tekorten i.v.m. onderwijs op maat van ieder kind.

Te hanteren documenten: zie bijlage.

1. De leerkracht als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen

1.1 De leerkracht kan de beginsituatie van de kinderen, van de klas en van zichzelf in kaart brengen en daarmee rekening houden.

- *De leerkracht kan leerlingenkenmerken van de individuele leerling én van de klassengroep in overleg in beeld brengen.*
- *De leerkracht kan binnen de heterogeniteit van de klassengroep, in overleg, de risicokinderen met hun specifieke problemen in beeld brengen.*
- *De leerkracht beschikt over ondersteunende kennis m.b.t. de kenmerken van de kinderen en de klassengroep en m.b.t. de werkwijzen om die te achterhalen.*

• Wordt de beginsituatie van de kinderen duidelijk ingeschat?	
• Worden de observatiegegevens zinvol genoteerd?	
• Leveren observaties- en volgsystemen concrete informatie voor individualisatie en differentiatie?	
• Staat het observeren in functie van het vorderen van de leerling en de moeilijkheden / successen die hij daarbij ondervindt?	
• Wordt het volgsysteem adequaat gebruikt?	
• Wordt er uitgegaan van en rekening gehouden met de informatie uit vorige jaren?	
• Gaat aan elke activiteit een oriëntering vooraf? (wat moet ik doen? – waarom moet ik dit doen? – hoe moet ik dit doen? – waarom zo?)	
• Leidt de goede inschatting van de beginsituatie tot differentiëren?	
• Handelt de leerkracht conform de aanbevelingen van het leerplan? (cf. beginsituatie).	
• Draagt dit alles bij tot de ontwikkeling van een positief zelfbeeld en tot succesbeleving?	

1.2 De leerkracht kan doelstellingen kiezen en formuleren op korte en lange termijn.

- *De leerkracht kan doelstellingen kiezen, uitgaande van de brede kennis van de OD en ET, het LP, het PPGO en het SWP.*
- *Voor de kinderen die bijzondere zorgen behoeven, kan de leerkracht, in overleg, een adequaat handelingsplan opstellen.*
- *De leerkracht kan met deze kinderen d.m.v. dialogisch - diagnostisch onderwijs, doelgericht en stapsgewijs met het handelingsplan omgaan.*
- *De leerkracht kan doelstellingen in de door het schoolteam uitgewerkte ontwikkelings- en leerlijnen situeren.*
- *Rekening houdend met de individuele verschillen van zijn leerlingen, kan de leerkracht systematisch de leerlijnen bewaken en bijsturen, met het oog op het samen vorderen van de klassengroep.*
- *De leerkracht beschikt over de nodige ondersteunende kennis ter zake, eventueel over technieken voor het classificeren van doelstellingen.*

• Worden de doelen uitgedrukt in leerlingengedrag?	
• Verwijzen de doelstellingen naar leerinhouden?	
• Omvatten de doelen een minimumprestatie?	
• Kan afgeleid worden welke gedragingen de kinderen moeten beheersen na de voorziene instructieperiode?	
• Bepaalt de leerkracht de doelen of krijgen de kinderen eveneens kansen om mee (hun) doelen te bepalen?	
• Is er evenwicht tussen product- en procesdoelen?	
• Doelen voor 'hart – hoofd – hand'?	
• Zijn de doelen conform met OD en ET, PPGO, LP en SWP?	
• Gaat de leerkracht na welke doelen voor welke kinderen al dan niet bereikt werden?	

1.3 De leerkracht kan leerinhouden selecteren

- **De leerkracht kan zinvolle keuzes maken uit een breed aanbod, rekening houdend met de leef- en belevingswereld van zijn kinderen, hun emotionele betrokkenheid, hun interesses, hun beginsituatie, hun eigen inbreng, de maatschappelijke relevantie, de beschikbare tijd en de gekozen hulpmiddelen.**
- **De leerkracht beschikt over ondersteunende kennis van OD en ET, het PPGO, het LP en het SWP en kan deze toepassen bij het selecteren van zinvolle leerinhouden.**
- **De leerkracht kan leerpakketten met geïntegreerd karakter en de daarin aanwezige mogelijkheden tot transfer realiseren.**

• Is de leerinhoud geschikt voor deze leerling – groep – klassengroep – graad?	
• Is de leerinhoud geschikt voor de samenstelling van de klassengroep? (cf. ICO, uitgaande van de heterogeniteit)	
• Is de leerinhoud conform het leerplan?	
• Worden tijdstip en duur zinvol gekozen in de dag- of weekplanning?	
• Wordt er gebruikgemaakt van de mogelijkheid om te werken met een flexibel lessenrooster? (cf. ons leerplan)	
• Is de leerstofkeuze maatschappelijk relevant – correct – aansluitend bij het PPGO – kansen biedend op emancipatorisch onderwijs – kansen biedend op probleemstellend, (zelf)ontdekkend en interactief leren?	
• Staat de leerstof centraal of staat de ontwikkeling centraal?	
• Sluit de leerinhoud aan bij het reeds gekende?	
• Bevat de leerinhoud integratie-, toepassings- en transfermogelijkheden?	
• Wordt er bij de keuze gelet op de doordachte verticale en horizontale samenhang?	
• Is de ordening exemplarisch of cursorisch?	

1.4 De leerkracht kan leerinhouden structureren en vertalen in werkvormen en opdrachten
1.5 De leerkracht kan een adequate methodiek en groepeenvorm bepalen

- *De leerkracht kan de leerinhouden vertalen in instructies, werkvormen en opdrachten in de context zoals aangegeven in 1.3.*
- *De leerkracht kan de leerinhouden opdelen in op elkaar aansluitende leerstappen, gedifferentieerde opdrachten, thema's en projecten.*
- *De leerkracht kan remediërende opdrachten in het klassikale / groep(s)- en individuele leerproces inbouwen.*
- *De leerkracht kan het verband leggen tussen de verschillende leergebieden en –domeinen, zowel horizontaal als verticaal.*
- *De leerkracht kan de ondersteunende kennis i.v.m. ordening en verwerking van leerstof zinvol toepassen.*
- *De leerkracht kan multimediale werkvormen kiezen en deze afstemmen op de doelstellingen, rekening houdend met de individuele verschillen.*
- *De leerkracht kan aangepaste groepeenvormen kiezen, aangepaste ruimten creëren en laten benutten en een haalbaar tijdspad uitstippelen.*
- *De leerkracht kan de ondersteunende kennis ter zake toepassen, werkvormen verrijken en combineren (experimenteren) en kritisch omgaan met de nieuwe multimediale mogelijkheden.*

• Richt de leerkracht zich op de algemene uitgangspunten van de OD en ET om het actief zelfontdekkend leren kansen te bieden?	
• Heeft de leerkracht zicht op de mogelijkheden die de omgeving van de school biedt om aan actief (zelf) ontdekkend leren te doen?	
• Heeft de leerkracht deze mogelijkheden, in overleg, geïnventariseerd?	
• Worden deze mogelijkheden effectief gebruikt?	
• Is er variatie in werk- en groepeenvormen om de ontwikkelingsgerichte betrokkenheid en zelfactiviteit van alle kinderen te stimuleren?	
• Krijgen de kinderen afwisselend kansen om individueel – met een partner – als lid van een subgroep – als lid van een klassengroep te kunnen leren?	
• Zijn de onderwijsleersituaties zo gekozen dat de vooropgestelde doelen d.m.v. probleemstellend - (zelf)ontdekkend - interactief – coöperatief – ontwikkelend leren kunnen bereikt worden?	
• Krijgen de kinderen kansen om zelfstandig oplossingen te zoeken?	
• Krijgen de kinderen voldoende kansen om, vanuit de oriëntering op de taak, zelf te handelen en zelf leiding te nemen (en te geven), en dit in wisselende situaties in alle leergebieden- en domeinen?	
• Verhoogt de activiteit de zelfsturing en de succesbeleving van de kinderen?	
• Komen de kinderen d.m.v. (na)denken – trial and error – tot oplossingen?	
• Krijgen de kinderen kansen om de verworven	

kennis – vaardigheden in wisselende situaties toe te passen?	
• Krijgen de kinderen kansen om met – van – door elkaar te leren (leren)?	
• Weet de leerkracht de activiteit(en) zo te organiseren, dat de effectieve leertijd voor elke leerling zo groot mogelijk is?	
• Leert de leerkracht de kinderen te reflecteren op het eigen handelen (cf. leergesprek – foutenanalyse – verhelderen van strategieën en oplossingsmethodes)?	
• Dragen de gekozen doelen bij tot de hoeveelheid en de kwaliteit van het zelfstandig leerlingenwerk (productdoelen = wat de leerling moet kennen / kunnen, procesdoelen = hoe de leerling tot dit resultaat gekomen is)	
• Krijgen de kinderen de kans om, op hun niveau, doelen te bepalen?	
• Krijgen de kinderen de kans om, op hun niveau, zelf een weg uit te stippelen om doelen te bereiken?	
• Krijgen de kinderen de kans om de tijdspanne voor de taken in te schatten – te plannen?	
• Houdt de werkvorm kansen in om de leerinhoud (product), (zelf) te kunnen toetsen?	
• Houdt de werkvorm kansen in om over de wijze waarop het resultaat werd bereikt (proces individueel – in groep te kunnen reflecteren)?	
• Krijgen de kinderen de kans om van – door – met andere kinderen te leren ofwel om zelf andere kinderen te instrueren?	
• In welke mate en in welke zin werken de kinderen steeds leerkrachtonafhankelijker?	
• Welke organisatorische maatregelen neemt de leerkracht om dit alles mogelijk te maken? (cf. hoekenwerk – contractwerk – werkafspraken bij taakverdeling – afspraken voor het inroepen van hulp en begeleiding van de leerkracht / van de kinderen onderling)	
• Worden er (geregeld) keuzeactiviteiten voorgesteld op basis van interesses?	
• Bouwt de leerkracht momenten in waarop de kinderen hun eigen vorderingen en werkwijzen kunnen bespreken, waardoor hun zelfbeeld en zelflerend vermogen verhelderd wordt?	
• Verhogen de wijze waarop de activiteiten georganiseerd werden de betrokkenheid – het welbevinden – de taakaanvaarding – het leervermogen – de succesbeleving van de kinderen?	

<p>1.6 De leerkracht kan in teamverband adequate leermiddelen kiezen en aanpassen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>De leerkracht kan in teamverband aan de hand van criteria (nieuwe) leermiddelen kiezen (o.m. met behulp van de nieuwe informatietechnologieën, rekening houdend met de specifieke noden en behoeften van zijn kinderen.</i> • <i>De leerkracht kan zelf leermiddelen ontwerpen.</i> • <i>De leerkracht kan, in functie van het leer- en ontwikkelingsproces en de na te streven doelen, voor elke leerling / voor de klassengroep de juiste leermiddelen aanreiken.</i> 	
<ul style="list-style-type: none"> • Worden de 'handboeken' eerder gehanteerd als onderwijsmiddel (didactisch hulpmiddel voor de leerkracht) of eerder als leermiddel (materiaal waarmee en waardoor de leerling 'leert' leren)? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Ondersteunen de leermiddelen het leerproces? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Worden de meest geschikte leermiddelen gebruikt om de gestelde doelen te kunnen bereiken? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Beschikken de kinderen over een (klasseneigen) mediatheek / documentatiecentrum om het zelfontdekkend leren te stimuleren? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Krijgen de kinderen de kans om de leermiddelen naar behoefte of naar noodwendigheid te hanteren en mee te beheren? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Dragen de wandplaten bij tot het verhogen van functionele en parate kennis? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Liggen de voor de activiteit(en) noodzakelijke leermiddelen klaar binnen handbereik? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Wordt het gebruik en de organisatie van de leermiddelen vooraf samen met de kinderen doordacht? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Draagt visuele steun d.m.v. notities op het bord – transparanten – flappen, bij tot het systematisch en gefaseerd verwerven van de leerinhoud en het leergedrag (cf. 'leren' leren)? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Is het illustratief materiaal actueel? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Krijgen de kinderen veelvuldig kansen om zelfstandig naslagwerk en informatiebronnen (op hun niveau) te raadplegen? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Worden leerlingenschriften en –mappen gaandeweg eveneens beschouwd als informatiebronnen? 	

1.7 De leerkracht kan een stimulerende en uitdagende leeromgeving realiseren

- ***De leerkracht kan een uitdagende, motiverende en krachtige leeromgeving scheppen, rekening houdend met de beginsituatie, het zelfbeeld, de emotionele betrokkenheid, de succesbeleving, de wil tot taakaanvaarding, kortom: met contexten waarin de kinderen (later) kennis en vaardigheden moeten kunnen toepassen.***
- ***De leerkracht creëert een leef- en leeromgeving waarin samen 'leven' en samen 'leren' elkaar wederzijds als motiverende factoren beïnvloeden.***
- ***De leerkracht stimuleert de kinderen zich vooral op elke leertaak te oriënteren, geeft hun de gelegenheid om de leerinhouden actief te exploreren en te verwerken en leert ze reflecteren over hun eigen leerproces.***
- ***De leerkracht beschikt over de ondersteunende kennis om als 'begeleider' van een krachtige leeromgeving te kunnen optreden.***

• Wordt er voldoende aandacht besteed aan de affectief – dynamische componenten van de onderwijsleersituatie? (cf. procesdoelen en attitudes)	
• Draagt het gebruik van het volgsysteem bij tot het uitbouwen van meer intentionele hulp bij de sociaal-emotionele situatie van de kinderen?	
• Worden leefregels en afspraken gevisualiseerd?	
• Worden ze d.m.v. dialoog (kringgesprekken) regelmatig onder de aandacht gebracht en zo nodig bijgestuurd?	
• Houdt de leerkracht rekening met de effecten van belonen en straffen op de betrokkenheid en de ontwikkelingsdrang van de kinderen?	
• Lukt de leerkracht erin om met de hele klassengroep een (h)echte constructieve relatie uit te bouwen, met hart, oog en oor voor de individuele verschillen tussen de kinderen?	
• Is de leerkracht zich bewust van zijn rol als 'bijzondere volwassene'?	
• Heerst er een positief leer- en leefklimaat waaruit wederzijds respect blijkt, gedragen en gestuurd door duidelijke leefregels en afspraken, die regelmatig worden geëvalueerd en zo nodig worden bijgestuurd?	
• Komt de leerkracht tegemoet aan de basisvoorwaarden: empathisch invoelen – aanvaarding – basisvertrouwen – openheid – (h)erkennen van de eigenheid van elk kind?	
• Getuigt de leerkracht van emotionele, esthetische en morele bewogenheid? (cf. PPGO)	
• Krijgen de principes en waarden van het PPGO en van de schoolcultuur (cf. SWP) concrete gestalte door de wijze waarop de leerkracht met zijn kinderen omgaat?	
• Heerst er een democratisch leef- en leerklimaat waardoor het permanent mogelijk is dat alle kinderen in wisselende situaties met elkaar leren samenleven?	
• Is er in de aangeboden onderwijsinhoud en –	

<p>stijl plaats voor sociale WO? (emancipatorisch gedrag – maatschappelijk relevante inbreng – kennis van de actualiteit – weerbaarheid – sociale vaardigheden)</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Lukt de leerkracht erin om alle kinderen zich 'veilig thuis' in de klas te laten voelen? Draagt dit bij tot welbevinden – betrokkenheid – zelfbeeld – taakaanvaarding – succesbeleving – sociale ontwikkeling van de kinderen? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Dragen kringgesprekken, praatrondes, ..., waarin ruimte en tijd wordt gemaakt voor emoties en relaties van kinderen onderling, bij tot het leef- en leerklimaat? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Is er een veilig leerklimaat waarin successen geboekt en fouten mogen gemaakt worden? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Wordt er intentioneel gewerkt aan sociale vaardigheden? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Getuigt de onderwijsstijl en –kunde van de leerkracht zowel van het beheersen van een sturende als van een banende aanpak? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Lukt de leerkracht erin om periodes van realiteitsgericht geïntegreerd werken af te wisselen met periodes van cursorisch onderwijs? 	
<ul style="list-style-type: none"> • (H)erkennen de kinderen (en hun ouders) de leerkracht waarlijk als 'een bijzondere volwassene'? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Draagt het taalgebruik en de houding van de leerkracht bij tot het uitbouwen van consistente communicatieve vaardigheden bij de kinderen? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Vormt de actualiteit een uitgangspunt van leeractiviteiten? 	

1.8 D.m.v. het permanent observeren en het bewaken van de leervorderingen van zijn kinderen, kan de leerkracht zijn evaluaties voorbereiden.

1.9 De leerkracht kan zowel product als proces van zijn onderwijs evalueren

- *De leerkracht kan d.m.v. volgsystemen (voor de lagere school ook toetsen en peilproeven), in teamverband, observatie-instrumenten kiezen (en zelf ontwerpen).*
- *De leerkracht kan het tijdstip, de functie en de wenselijkheid van elk specifiek evaluatiemoment bepalen.*
- *De leerkracht kan in overleg beoordelingscriteria vastleggen.*
- *De leerkracht kan op systematische wijze gegevens verzamelen via toetsen, peilproeven en (zelf)evaluatiemiddelen door de kinderen gehanteerd.*
- *De leerkracht kan vorderingen en prestaties van zijn kinderen correct en objectief interpreteren en beoordelen.*
- *De leerkracht kan, in overleg met het team, adviezen formuleren over de vorderingen van zijn kinderen en remediërende voorstellen doen.*
- *De leerkracht kan d.m.v. een uniform (door het team vastgelegd model) rapporteren en de vorderingen en resultaten met kinderen en ouders bespreken.*

• Leveren de kwaliteit van de controle en de evaluatie voldoende gegevens op om enerzijds de leerling te helpen in zijn vorderingen en om anderzijds het onderwijsaanbod nader gestalte te geven en / of bij te sturen?	
• Worden geregeld toetsen en peilproeven afgenomen? (methodegebonden – gestandaardiseerd)	
• Op welke wijze controleert en ‘verbetert’ de leerkracht het leerlingenwerk? Leeft hij ter zake de teamafspraken na?	
• Op welke wijze betreft de leerkracht de kinderen intens bij het reflecteren over hun vorderingen, hun leer- en sociaal gedrag?	
• Zijn procesevaluaties een vast onderdeel bij leer- en kringgesprekken?	
• Houdt de controle van de resultaten ook een analyse en vervolgens een diagnose in?	
• Gebruikt de leerkracht deze gegevens voor het remediëren d.m.v. differentiatie en individualisatie?	
• Hebben zowel controle als evaluatie een toekomstgericht karakter, d.w.z. kunnen de kinderen hierdoor in de toekomst functioneler handelen?	
• Wordt er gerapporteerd en gecommuniceerd met de ouders conform de afspraken in het team?	

2. De leerkracht als opvoeder

2.1 De leerkracht kan, uitgaande van het PPGO en het SWP (onderdeel 'schoolcultuur') een constructief en positief leef- en leerklimaat scheppen.

2.2 De leerkracht helpt zijn kinderen zich te emanciperen en weerbaar te worden.

- *De leerkracht – in zijn rol en functie van bijzondere volwassene – draagt bij en bouwt op de meest loyale wijze mee aan een constructief en positief leef- en leerklimaat, zowel in de eigen klas als in de hele school(gemeenschap).*
- *De leerkracht streeft naar een klimaat waarin optimaal kan 'geleerd' worden om samen te leven met anderen – ongeacht de verschillen – mogelijk te maken.*
- *De leerkracht kan gepast omgaan met de gevoelens van zijn leerlingen.*
- *De leerkracht kan zijn houding en optreden t.o.v. zijn kinderen kritisch bevragen en – zo nodig – bijsturen.*
- *De leerkracht kan putten uit een brede ondersteunende kennis van groepsdynamische en interactieprocessen en van de grondige kennis van de OD en ET m.b.t. sociale vaardigheden.*
- *De leerkracht kan de eigenheid, de zich ontwikkelende persoonlijkheid van zijn kinderen herkennen, bespreekbaar maken en hanteren met het oog op harmonische (zelf)ontplooiing en sociale integratie.*
- *Voor kinderen die op dit vlak bijzondere zorgen behoeven, kan hij/zij een gedifferentieerde onderwijsaanpak opzetten.*
- *De leerkracht kan omgaan met de sociale en de cultuurverschillen die zijn klassengroep en zijn school kenmerken.*
- *De leerkracht kan ter zake omgaan met risicokinderen die te kampen hebben met probleemgedrag (sociaal-emotionele component als oorzaak voor gedragsproblemen).*

• Zie 1.7

• Kan de leerkracht een 'voorbeeld-' of 'spiegelfunctie' innemen t.o.v. de kinderen?

• Is de leerkracht zich bewust van zijn rol én betekenis als 'bijzondere volwassene' voor zijn kinderen (en hun ouders)?

• Beseft de leerkracht ten volle dat hij in het opvoedingsproces, als partner van de ouders beschouwd wordt?

• Kan de leerkracht discreet kinderen die bijzondere zorgen behoeven op sociaal-emotioneel vlak, begeleiden?

• Kan de leerkracht, indien noodzakelijk, kinderen doorverwijzen naar externe deskundigen ter zake?

3. De leerkracht als onderwijsdeskundige

3.1 De leerkracht kent en beheerst de specifieke inhoud, onderwijsleersituaties, werk- en groepeenvormen, eigen aan het niveau – de klas – de graad.

3.2 De leerkracht kan de leergebied- en domeinspecifieke kennis aanwenden, verruimen en verdiepen.

- *De leerkracht beheerst de basiskennis van zijn ambt, bevordert de eigen deskundigheid door zelfstudie en bijscholing.*
- *De leerkracht beschikt over de nodige (relativerende) zelfkennis, verworven door permanent zelfevaluerend vermogen.*
- *De leerkracht kan omgaan met constructieve kritiek.*
- *De leerkracht staat open voor interne en externe begeleiding.*

<ul style="list-style-type: none"> • Bezint de leerkracht zich regelmatig en doelgericht over zijn (basis)competenties en gebruikt hij daarvoor een 'kijkwijzer' (bijv. dit document)? 	
---	--

<ul style="list-style-type: none"> • Ziet de leerkracht zichzelf als een 'onderwijsdeskundige', waarbij zijn inbreng een meerwaarde vormt in het team? 	
---	--

<ul style="list-style-type: none"> • Is de leerkracht zich bewust van zijn (grote) verantwoordelijkheid ter zake? 	
--	--

<ul style="list-style-type: none"> • Ervaart de leerkracht zelf (nu nog) zekere tekorten – leemten in zijn dagelijkse klassenpraktijk? 	
---	--

<ul style="list-style-type: none"> • Kan de leerkracht daarover onbevangen en open dialoog voeren met andere teamleden? 	
--	--

<ul style="list-style-type: none"> • Kent de leerkracht de factoren die bijdragen tot persoonlijk welbevinden en betrokkenheid en is hij zich bewust van die factoren die hierop remmend werken? 	
---	--

<ul style="list-style-type: none"> • Kan de leerkracht – in overleg – die vormen van bijscholing en begeleiding kiezen waaraan hij werkelijk nood heeft? 	
---	--

<ul style="list-style-type: none"> • Reikt de leerkracht ideeën aan m.b.t. het opstellen van het nascholingsplan? 	
--	--

4. De leerkracht als organisator

4.1 De leerkracht kan een gestructureerd werkklimaat bevorderen

4.2 De leerkracht kan administratieve taken uitvoeren

- *De leerkracht beheerst vaardigheden en inzichten m.b.t. klassenmanagement*
- *De leerkracht kent en onderkent leerbevorderende en leerbelemmerende factoren.*
- *De leerkracht kan een soepel en efficiënt les- en dagverloop creëren, passend in een doordacht tijdspad.*
- *De leerkracht kan voor zijn kinderen gelijktijdige en / of opeenvolgende activiteiten vlot en soepel laten verlopen.*
- *De leerkracht kan eigen taken op korte en lange(re) termijn plannen.*
- *De leerkracht kan op correcte wijze omgaan met zekere administratieve verplichtingen die tot zijn takenpakket behoren?*
- *De leerkracht beschikt daarvoor over ondersteunende kennis van zijn administratieve verplichtingen, inclusief het doel daarvan.*

• Lukt de leerkracht erin om ordelijke en vlot verlopende activiteiten te organiseren en te begeleiden?

• Lukt de leerkracht erin om probleemsituaties of –momenten, vaardig bij te sturen en de activiteit(en) terug op het goede spoor te zetten?

• Ziet de leerkracht kansen om fout lopende activiteit(en) nieuwe impulsen te geven?

• Slagen de voorziene activiteiten binnen de daarvoor voorziene tijd?

• Voert de leerkracht de hem opgelegde administratieve taken i.v.m. leerlingenadministratie op correcte en loyale wijze uit? (b.v. verzamelen en beheren van leerlingengegevens)

• Getuigen de notities in het klassenboek van een weldoordachte heldere planning van het dagdagelijks leef- en leergebeuren in zijn klas?

• Staan de notities m.b.t. het plannen van het onderwijs op lange(re) termijn borg voor een degelijke systematiek, die tevens toelaat bewaakt en zo nodig bijgestuurd te worden?

• Beheert de leerkracht zoals een goede huisvader zekere financiële verrichtingen ter ondersteuning van de rekenplichtigheid op school?

5. De leerkracht als drager van vernieuwing en als vernieuwer (innovator en onderzoeker)	
<p>5.1 De leerkracht staat open voor vernieuwing in het onderwijs en voor verbetering van zijn onderwijs.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>De leerkracht is ten volle bereid om vernieuwende elementen in zijn klaspraktijk op te nemen en te integreren.</i> • <i>De leerkracht is bereid om, na kennismaking, studie en reflectie, die vernieuwende elementen op te nemen die zijn onderwijs kunnen verbeteren en actualiseren.</i> • <i>De leerkracht is bereid om over nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen (begeleid) te reflecteren en zich zowel individueel als in het team te bezinnen over veranderende schoolcultuur en dito werkcondities.</i> • <i>De leerkracht kan zelf zinvol en doordacht experimenteren en reflecteren in team over de resultaten daarvan.</i> 	
<ul style="list-style-type: none"> • Kent de leerkracht het waarom, de wenselijkheid, de zin en het doel van de actuele vernieuwingstendensen m.b.t. het onderwijs in het algemeen en het basisonderwijs in het bijzonder? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Staat de leerkracht open voor vernieuwingsideeën? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Ervaart de leerkracht dat vernieuwen een vorm is van veranderen en dat dit het overwinnen van zekere 'bedreigingen' of 'weerstand' inhoudt? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Ervaart de leerkracht de vernieuwingsimpulsen als een kans om zijn onderwijs(deskundigheid) te verbeteren? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Is de leerkracht bereid om (begeleid) vernieuwingen uit te proberen en deze een (nieuwe) plaats te geven in zijn onderwijs? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Kan de leerkracht over zijn ervaringen met vernieuwing, alsook over de resultaten daarvan, vanuit zijn persoonlijk didactisch handelen in team reflecteren? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Staat de leerkracht ter zake open voor begeleiding en is hij bereid, indien de noodzaak zich voordoet, zelf om interne of externe begeleiding te verzoeken? 	

6. De leerkracht als bijzondere volwassene: partner van de ouders

6.1 De leerkracht kan discreet omgaan met leerlingengegevens.

6.2 De leerkracht kan informatie en advies verschaffen over het functioneren van kinderen.

6.3 De leerkracht kan informatie en advies verschaffen over het klas- en schoolgebeuren.

- *De leerkracht is zich bewust van zijn rol als bijzondere volwassene en als medeverantwoordelijke en medestander in het opvoedings- en vormingsproces van zijn leerlingen.*
- *De leerkracht staat open voor ouderparticipatie bij het school- en leergebeuren.*
- *De leerkracht kan informatie verstrekken over gedrags- en houdingsaspecten.*
- *De leerkracht kan adviezen voor thuisondersteuning geven.*
- *De leerkracht kan doorverwijzen naar hulpverlenende deskundigen en / of organisaties.*
- *De leerkracht kan, in overleg met het team, ouders informeren over de onderwijsactiviteiten van de klas en over het eigen pedagogisch–didactisch handelen.*

- Zie 2.1 en 2.2

7. De leerkracht als lid van het schoolteam

- 7.1 De leerkracht kan loyaal en actief participeren in samenwerkingsverbanden.
 7.2 De leerkracht kan in team taakverdelingen afspreken en deze naleven.
 7.3 De leerkracht is bereid om zijn persoonlijke pedagogisch-didactische aanpak in team bespreekbaar te stellen.

- *De leerkracht realiseert zijn opdracht in samenwerking met het team.*
- *De leerkracht maakt gebruik van de ondersteunende kennis van decreten en regelgeving m.b.t. de vrije vereniging en aansluiting bij vakorganisaties en ondersteunende structuren ter zake.*
- *De leerkracht kent de regelgeving m.b.t. de samenstelling van het lestijdenpakket, de bevoegdheden en de werking van de adviesraad, het LOC, ...*
- *De leerkracht kan over regels en afspraken met collega's overleggen en loyaal naleven wat vastgelegd werd.*
- *De leerkracht beheerst communicatie- en vergadertechnieken.*

• Is de leerkracht een volwaardig teamlid: loyaal – solidair – tot samenwerken bereid?

• Voert de leerkracht nauwgezet en nauwkeurig, met tact en verantwoordelijkheidszin, de opgelegde taken en opdrachten uit?

• Dragen de houding en het optreden van de leerkracht bij tot een constructief en professioneel werkklimaat?

• Is de leerkracht bereid om spontaan extrataken en opdrachten, noodzakelijk voor de goede werking van de school, op te nemen?

• Staat de leerkracht open voor constructieve kritiek van externen en is er voldoende bereidheid tot zelfevaluerend beschouwen van de eigen klassenpraktijk én zijn rol als volwaardig teamlid?

• Houdt de leerkracht zich aan de afspraken m.b.t. de goede werking van de instelling als effectieve school en het vlot functioneren van de klasadministratie?

• Dragen de inzet en de deskundigheid van de leerkracht bij tot het verder ontwikkelen van het SWP, het implementeren van de vernieuwings- en veranderingsprocessen, het overleg in het PC en de dialoog met externen?

• Zet de leerkracht zich in voor de permanente zorg voor ouderbinding en leerlingenwerving d.m.v. de dagdagelijkse zorg en bekommernis voor de kwaliteit van het geboden onderwijs én voor de uitstraling ervan?

8. De leerkracht als partner van externen

8.1 De leerkracht kan in overleg contacten leggen, communiceren en samenwerken met externe instanties die onderwijsbetrokken initiatieven aanbieden.

- ***De leerkracht houdt zich op de hoogte van het aanbod dat diverse organisaties in de regio te bieden hebben.***
- ***De leerkracht kan ter zake het team informeren over interessante initiatieven.***
- ***De leerkracht kan, in overleg, samenwerkingsverbanden aangaan.***

• Staat de leerkracht open voor samenwerkingsverbanden met externen?	
--	--

• Raadpleegt de leerkracht geregeld het aanbod van externe organisaties en weet hij daaruit de voor zijn klas – voor de school interessante mogelijkheden te detecteren?	
--	--

• Kan de leerkracht, in overleg, vlot contacten leggen en onderhouden, ook met het oog op uitstraling van de school – de scholengroep?	
--	--

9. De leerkracht als lid van een school en een scholengroep.

9.1 De leerkracht is een loyale deskundige werknemer, een geëngageerd lid en een bijzondere volwassene van / in de school– de scholengroep.

9.2 De leerkracht kan reflecteren over het beroep van de leerkracht BaO en de plaats daarvan in de samenleving.

- *De leerkracht kent de mogelijkheden om zich nader te engageren en te profileren als medestander van de school – de scholengroep.*
- *De leerkracht kan met collega's, ouders, leden van de inrichtende macht, externen, ..., in dialoog treden over onderwijskundige thema's.*
- *De leerkracht beschikt over de ondersteunende kennis van de onderwijsbeleidsorganen en –processen, alsook over de historische dimensie van de huidige thematiek.*

<ul style="list-style-type: none"> • Is de leerkracht bereid zich, naast de onderwijstaak, in te zetten voor de bloei en de uitstraling van de school – de scholengemeenschap – de scholengroep? 	
---	--

<ul style="list-style-type: none"> • Is de leerkracht in staat deel te nemen aan het maatschappelijk debat over de inhoudelijke en organisatorische onderwijskundige thematiek? 	
--	--

10. De leerkracht als cultuurconsument en –producent

10.1 De leerkracht is een cultuurparticipant.

• Betoont de leerkracht interesse voor het sociaal-culturele terrein?	
• Betekenen deze interesses een meerwaarde voor de school – de scholengroep?	
• Kan de leerkracht kritisch omgaan met informatie uit deze domeinen?	